

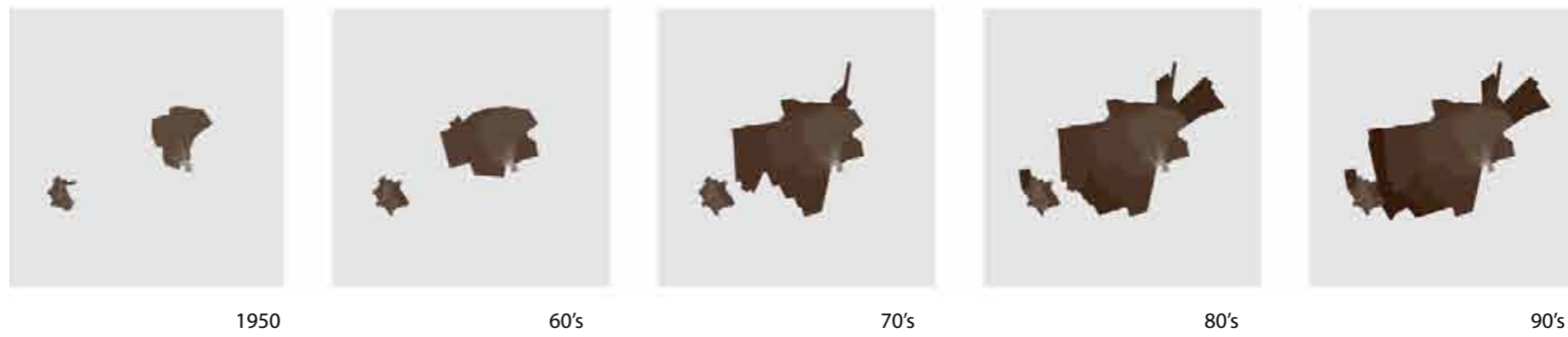
dorpsontwikkelingen

Leek

Roden

03. cultuurhistorie

Groei van Roden en Leek na 1945

Roden...waar de schoonheid van De Olde Lantschap de hand reikt aan het ritme van de moderne tijd.

Leek...de ideale vestigingsplaats voor bedrijven aan de A7, waar het goed wonen is met uitstekende voorzieningen.

Vanaf de jaren '50 hebben de dorpen Roden en Leek zich sterk ontwikkeld. Beide dorpen hebben in 1959 een aanwijzing van het rijk gekregen tot industriekern. Daarnaast hebben beide dorpen geprofiteerd van de opkomende suburbanisatie met een gemiddelde afstand van 15km tot de stad Groningen. Vanaf het begin hebben beide dorpen zich geprofileerd als het aantrekkelijke landelijke alternatief, waarbij Leek een accent heeft gelegd richting goede bereikbaarheid (A7) en Roden richting de landelijke ligging. Beide dorpen hebben in de jaren '60 een structuurplan gemaakt die de basis hebben gelegd van de huidige verschijningsvorm.

Roden (17.000 inwoners)

Structuurplan 1966, ambitie voor het behalen van 6100 woningen met 21.600 inwoners.

Het plan voorziet in de realisering van bedrijventerreinen en woningbouw met een gemiddelde dichtheid van 20 wo/ha, alleen laagbouw, geen etagebouw, waardoor het landelijke karakter kan blijven bewaard. De industrie breidt zich uit naar het noorden, woningbouw naar het noorden en westen (zie kaart). In het plan zijn tevens nieuwe provinciale wegen opgenomen aan de west-, noord-, en oostzijde. Het totaal aantal woningen wordt noodzakelijk geacht voor de realisatie van een winkelcentrum en sociaal / culturele voorzieningen. Aan de westkant van het dorp wordt voorzien in een 100m brede groenstrook, die als natuurelement in de bebouwing doordringt en de natuurgebieden ten zuiden en ten noordwesten van Roden met elkaar verbindt. Door de westelijke uitbreiding komen Roden en Nieuw Roden aan elkaar vast te zitten.

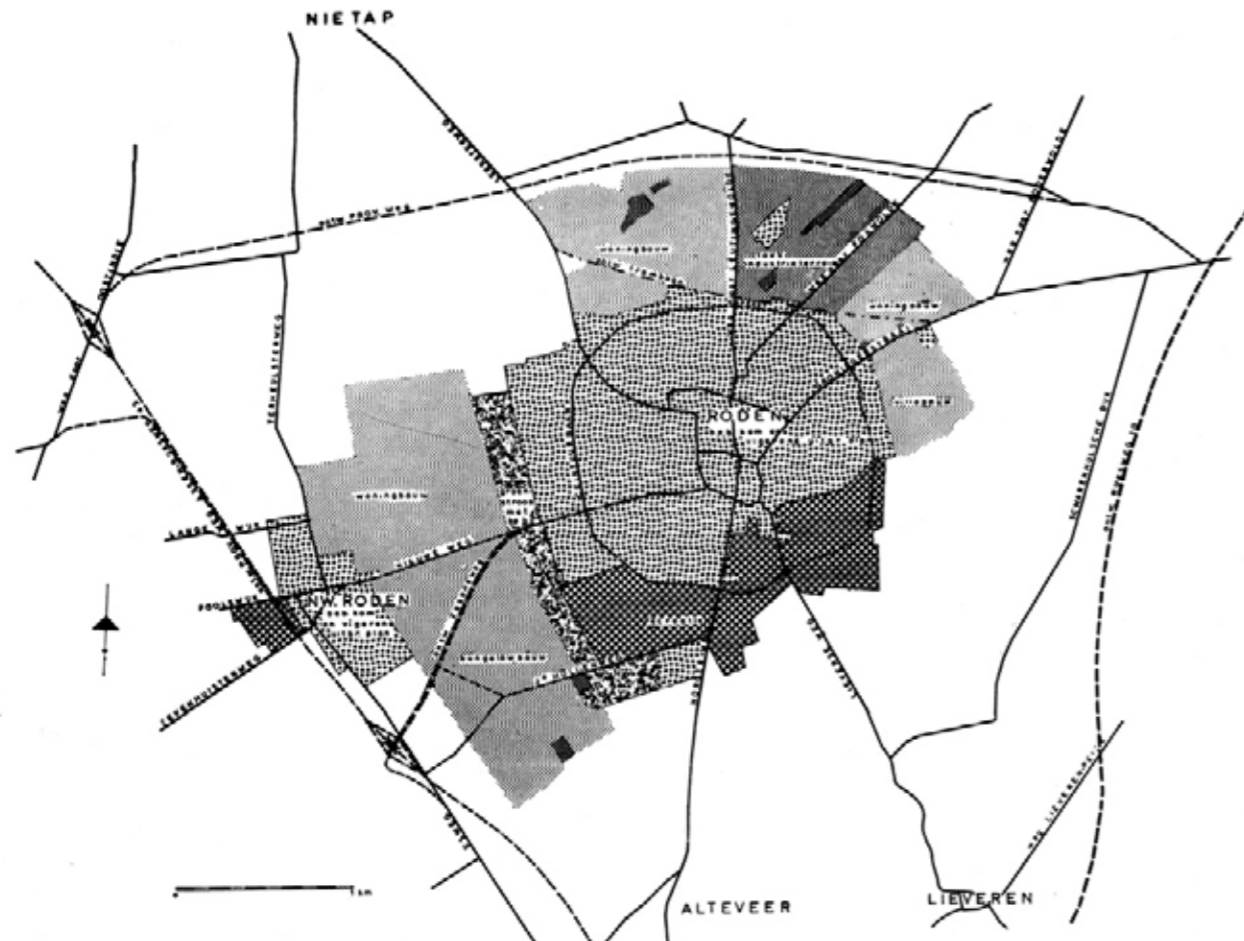
De realisatie van de woonwijken heeft geleid tot herijking van de positie van het centrum waar op dit moment een verdichtingopgave wordt gerealiseerd met meer appartementen, uitbreiding van het winkelcentrum en het opknappen van de openbare ruimte.

De sterke uitbreiding met bedrijventerreinen aan de noordzijde heeft ertoe geleid dat er op dit moment net zoveel beroepsbevolking is als werkgelegenheid. Het bedrijventerrein heeft inmiddels een landelijke bekendheid met het kampeerwarenhuis 'De Vrijbouter'. Desalniettemin is er toch een grote vervoersstroom naar en van Groningen op gang gekomen hetgeen onder andere heeft geleid tot de aanleg van de noordelijke randweg.

Leek (18.000 inwoners)

Structuurplan 1964, ambitie voor het behalen van 3.500 woningen met 13.000 inwoners voor Leek-Tolbert.

Het plan voorziet in de realisering van bedrijventerreinen en woningbouw op een oppervlakte van 110ha en een gemiddelde dichtheid van 15 wo/ha. Door de ontwikkeling van Leek in noordwestelijke richting en Tolbert in zuidelijke richting komen beide dorpen aan elkaar vast te zitten. Ook de infrastructuur tussen beide dorpen wordt verbeterd. Anders dan in Roden worden de bedrijventerreinen op een drietal locaties ontwikkeld. De aanleg van Rijksweg 43 (A7) vormt een goede impuls voor zowel de vestiging van bedrijven als het ontwikkelen van de woonwijken. Reeds in een vroeg stadium wordt onderkend dat Leek zich wel erg excentrisch ontwikkeld in Noordwestelijke richting, hierdoor komt het oude centrum met de winkelvoorzieningen aan de rand te liggen. Ontwikkelingen naar de oostkant worden als onmogelijk gezien vanwege positie van het landgoed Nienoord, en naar de Zuidkant vanwege de positie van Nietap (gemeente Roden, provincie Drenthe). Naast het realiseren van woningen en bedrijven heeft Leek een goed kernwinkelgebied, heeft het zich ontwikkeld in de zorgsector en het voortgezet onderwijs. Op recreatief gebied is met name het Landgoed Nienoord ontwikkeld tot recreatieve trekpleister met rijtuigenmuseum, zwembad, kinderboerderij, kampeerboerderij, tennisbanen, schaatsbaan en jeugdparc.

structuurplan Roden, 1966

industrie ontwikkelingen
Leek en Roden
in de jaren 50'-60'

03. cultuurhistorie

ambitie en kritiek

Beide dorpen zijn zeer ambitieus in het vervullen van de schragende functie uit de regiovisie. Voordat een stap voorwaarts wordt gemaakt (uitgewerkt in 4 modellen) ligt het voor de hand de stedenbouwkundige situatie op een paar aspecten nog eens kritisch te bekijken:

Identiteit van het dorp

Roden

Roden ziet zich graag als dorp in ontwikkeling. Dit leidt ook tot een aantal dilemma's. De omvang van de uitbreidingen hebben inmiddels zo'n mate bereikt dat deze stedenbouwkundige korrelgrootte meer weg heeft van een grote buitenwijk dan van een stoer esdorp. Ook in het centrum kent de ambitie twee kanten: weliswaar is er sprake van een goed voorzieningenniveau, de omliggende openbare ruimte is met grote parkeerplaatsen niet langer dorps te noemen. De oude radiale eikenlaanstructuur is niet langer als organiserende openbare ruimte herkenbaar. Het feit dat Roden door middel van uitbreidingen is vastgeplakt aan Nieuw Roden ondergraaft de kwaliteit van het gebied dat wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van verschillende dorpen met verschillende identiteiten.

Leek

De oorsprong van Leek ligt bij de oversteek over het Leekster Hoofddiep. Juist op deze plek zijn de afgelopen decennia forse veranderingen opgetreden die de identiteit van het dorp niet ten goede komen. Zo is het Leekster Hoofddiep uit het centrum verdwenen en is de oude brug eveneens verdwenen. In plaats hiervan is de oude weg nu om Nietap en Leek geleid in de vorm van een tunnel, en is in het centrum een plein gemaakt. Het feit dat op de website van Leek wel oude foto's van deze plek worden getoond maar geen recente opnames spreekt boekdelen. Naast het verloren hart is de relatie tussen het centrum en de uitbreidingen moeizaam. Omdat de uitbreidingen meer noord-zuid zijn georiënteerd ontbreekt een goede oost-west relatie. Door de aanwezigheid van bedrijventerreinen op strategische locaties in het dorp lijkt het erop dat Leek zich verschanst achter de bedrijven. Het feit dat Leek en Tolbert bewust aan elkaar zijn gegroeid ondergraaft ook hier de kwaliteit van de identiteit van de plek.

Roden: forse uitbreiding centrum legt ook claim op openbare ruimte

identiteit centrum Leek

Roden: openbare ruimte wordt gedomineerd door parkeren

tunnel tussen Leek en Nietap

03. cultuurhistorie

Zevenhuizen

Zevenhuizen is een typisch ontginningsdorp met als ontginningsbasis een vaart. Deze vaart is echter nog maar gedeeltelijk aanwezig. Hiervoor in de plaats is een breed profiel gekomen waarop het lokale pompstation zich als een monument manifesteert. Pas in tweede instantie kan de kerk en het dorpsplein worden waargenomen.

verkeerde positie en identiteit van kantoren en industrie

Relatie van het dorp met het omringende landschap

Op een aantal plaatsen zijn de dorpen Roden en Leek de vanzelfsprekende relatie met het omliggende landschap verloren. Vaak is de oorzaak hiervoor gelegen in het feit dat er meer planologisch is ontworpen (het toedelen van Functies) dan ruimtelijk. Daarnaast wordt nieuwe infrastructuur teveel ontworpen vanuit een verkeerskundig probleem en wordt de stedenbouwkundige impact van de weg uit het oog verloren.

Zo is Roden door de aanleg van industrieterreinen met een onduidelijke structuur en de nieuwe rondweg de relatie met het Leekstermeer kwijt geraakt. Ook in Leek is de relatie met het landschap vaak slecht. Aan de westzijde liggen achterkanten van bedrijventerreinen aan de Tolbertervaart en aan de zuidzijde is de zuidkant van het Leekster Hoofddiep een rommelig gebied met onduidelijke oriëntaties. Aan de oostkant van Leek heeft ondertunnelde Van Nassauweg niet geleid tot een hechtere relatie tussen Leek en Nienoord.

identiteit centrum zevenhuizen

Tolbert, loadingdock- bedrijventerrein op verkeerde locatie

Leek, bedrijventerreinen aan de Tolbertervaart